

ב"ק ס"ב

שווערד

לע"נ ר' אריה זאב בן ר' יצחק אייזיק שווערד ז"ל

1. חזון איש ב"ק ס' ו- אות ז

רואין מקום הכלים כאילו הן תבואה, אף שפטור טמון...מ"מ משלם מקום הכלים כאילו הן תבואה, אע"ג דסוף סוף לא נשרפה תבואה במקום הכלים...שדמי תבואה שבכלים לא חשיב טמון...ולא מקרי טמון אלא המותר שבכלים משיווי התבואה שזה לא ניכר מבחוץ כלום.

2. שיטה מקובצת מסכת בבא קמא דף סב/א

חטין וחפן בשעורים אינו משלם אלא דמי שעורין בלבד. וא"ת ודמי שעורים אמאי משלם אפילו גדיש ליפטור דהוי טמון באש ולא ישלם החפוי. וי"ל דמחייב מידי דהוה אמקום כלים דרואין אותם כאלו מלא תבואה. ואם תאמר ולרבי יהודה דמחייב טמון אפילו ארנקי אמאי לא משלם דמי חטים כיון שהשאל לו להגדיש חטין דהא אתא נמי כרבי יהודה. וי"ל דהכא אנוס הוא דכיון שראה שעורים למעלה לא הוי ליה לאסוקי אדעתיה שהיה בתוכם חטים. וא"ת ושעורים וחיפן בחטים לישלם נמי חיפוי של חטים שהרי ראה החטים. וי"ל דהוי מהחפוי כמכניס פירותיו שלא ברשות. תלמיד הר"פ ז"ל:

3. פני יהושע על בבא קמא - דף סב ע"א

בגמרא לר"י דמחייב על נזקי טמון באש עשו תקנת נגזל באשו. והטעם שהחמירו באש לענין תקנת נגזל יותר משאר נזקי טמון משמע משום דמזיק בידים הוא דלכאורה משמע דבמדליק בשל חבירו דוקא איירי ... אבל מלשון הטור חו"מ (סי' תי"ח) ובש"ע שם [סע' י"ג] משמע דאפילו במדליק בתוך שלו נמי שייך תקנת נגזל ואפילו לרבנן וכגון דלא כלו לו חיציו ע"ש וצ"ל הטעם משום דחשיב כנזקי גופו

הואיל דמשום חיציב וצ"ע מהיכן למדו כן בפשיטות כיון דסוגיא דשמעתין אזלא לר"י ולדידיה אפילו היכא דכלו לו חיציו נמי חייב אפילו במדליק בשלו אטמון אבל תקנת נגזל לא שייך כלל בכה"ג כיון דלאו מזיק בידים הוא וחיציו נמי לא הוי דהא כלו ליה וא"כ על כרחך דסתמא דשמעתין בשל חבירו איירי ומנא להו להני פוסקים לחייב בתקנת נגזל במדליק בשלו וצ"ע ודו"ק.

4. טור הושן משפט סימן שפח

מסור מיבעיא לך אם נשבע ונוטל ולא איפשיטא וכתב הרמב"ם שאם תפס הנמסר אין מוציאין מידו אלא נשבע ומחזיק מה שבידו ולדעת א"א הרא"ש ז"ל כיון דספיקא דדינא הוא לא מהני תפיסה.

5. רמב"ם יד החזקה - הלכות מכירה פרק י

(א) מי שאנסוהו עד שמכר ולקח דמי המקח אפילו תלוהו עד שמכר ממכרו ממכר בין במטלטלין בין בקרקעות שמפני אונסו גמר ומקנה אע"פ שלא לקח הדמים בפני העדים לפיכך אם מסר מודעה קודם שימכור ואמר לשני עדים דעו שזה שאני מוכר חפץ פלוני או שדה פלוני לפלוני מפני שאני אנוס הרי הממכר בטל ואפילו החזיק כמה שנים מוציאין אותה מידו ומחזיר הדמים.

6. ספר נתיבות המשפט - סימן רה

[א] מי שאנסוהו. עיין סמ"ע ס"ק א' עד כל שנראה מהמוכר שאינו מוכרו ברצון אף שקיבל דמי המקח וכו'. ולכאורה אין ביאור לדברים אלו. ולפרש דבריו נראה, דבב"ק דף ס"ב (ע"א) סוף פרק הכונס מוקי להא דתלוהו וזבין באומר רוצה אני, והב"י בטור (סעיף א') (ובפרישה) [ובדרישה] (שם) כתב דהא דקאמר בש"ס דאמר רוצה אני הוא לאו דוקא, דכיון שקיבל המעות בשתיקה הוי כאומר רוצה אני ע"ש. ודבריהם דחוקים מאוד, דהא בש"ס שם מקשה אהא דאמר חמסן דיהיב דמי אי דיהיב דמי חמסן קרית ליה הא תלוהו וזבין זביניה זביני, ומשני הא דאמר רוצה אני הא דלא אמר רוצה אני, ולדבריהם דבסתם הוי כאילו אמר רוצה אני עד שיאמר בפירוש איני רוצה, קשה הלשון מאוד דאמר הא דלא אמר רוצה אני, והיה לו לומר הא דאמר איני רוצה. ...

לכן נלפענ"ד להכריע דאם אנסו באונס הגוף או באונס ממון כדי למכור, ובהאי הנאה שנפטר מהאונס במכירה זו אמרינן אגב אונסא וזוזי גמר ומקנה, וכיון דאמרי חז"ל דאומדנא דמוכח הוא דגמר ומקני, שוב א"צ לאמירתו דהא אנוס סהדי דגמר ומקני, דכל היכא דאיכא אומדנא דמוכח הויין דברים שבלב ג"כ דברים כמ"ש הרשב"א בקידושין דף נ' (ע"א ד"ה הא דאמרי' ודלמא), ואפילו להתיר אשת איש מתירין מכח אומדנא זו דאגב אונסא גמר ומגרש (ב"ב מח, א), ושפיר כתב הב"י דהא דקאמר בש"ס הא דאמר רוצה

אני הוא לאו דוקא דבתלוהו וזבין הוי מן הסתם כאילו אמר רוצה אני, משא"כ בחמסן שלא אנסו בשום אונס רק שחטף החפץ ונתן דמיו שלא נפטר משום אונס במכירה זו ולא שיך לומר אגב אונסיה גמר ומקני דהא לא נפטר משום אונס וליכא אומדנא שנתרצה, צריך שיאמר רוצה אני בפירוש, וכשאומר רוצה אני ודאי דעדיף מתלוהו וזבין, דבשעת מכירה אינו עושה שוב שום איסור כיון שהמוכר מעצמו נתרצה בלא שום אונס אח"כ, דהא לא היה לו שום אונס לומר רוצה אני, ובודאי ברצון גמור זבין:

7. ריטב"א על מסכת שבת דף כא/ב

אמר רבינא משמיה דרבא זאת אומרת נר חנוכה מצוה להניחה למטה מעשרה. לענין הלכה פסק ר"ח ז"ל כרבינא דלא שבקינן מאי דפשיטא להו לרבא ורבינא ונקטינן מאי דאידיחו בגמרא בדרך דילמא בעלמא וכן פסק הר' יונה ז"ל ולזה הסכים הרשב"א ז"ל אבל הרמב"ם ז"ל לא כתבה:

8. שו"ע אורח חיים - סימן תרעא

(1) מניחו למעלה מג' טפחים, ומצוה להניחו למטה מ' טפחים, ואם הניחו למעלה מ' ט, יצא, אבל אם מניחו למעלה מ' אמה לא יצא:

9. שער הציון סימן תרעא

(ג) ב"ח וט"ז ופר"ח כדעת הטור ודלא כדעת רבינו יואל הלוי שרצה להקל במדליק בבית אפילו למעלה מ' ט. ועיין בפמ"ג שכתב דאף בנרות שעוה ארוכים כל שמקום הלהב הוא למעלה מ' אמה פסולה:

10. שיטה מקובצת מסכת בבא קמא דף עא/א

אלא למאן דאמר דרבנן אמאי פטרי רבנן. שמעינן מהא גנב ומכר וקבל דמים ולא משך לוקח את מקחו כיון דמדאורייתא מעות קונות אף על גב דתקינן רבנן דלא ליקנו מכירה הויה ומשלם תשלומי ארבעה

וחמשה מדאקשינן ולמאן דאמר מעשה שבת דרבנן מאי טעמא דרבנן דפטרי כיון דמדאורייתא שרי טביחה מעלייתא היא וליחייב עילויה ומפרקינן כי קא פטרי רבנן אשארא ומטביחה נשמע למכירה דכל היכא דמדאורייתא הויה מכירה אף על גב דמדרבנן לא הויה מכירה מיחייב עילויה ואף על גב דהני מילי לרבי שמעון נינהו דאמר שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה מדברי שמעון נשמע לרבנן. פרטי הרמ"ה ז"ל:

11. ספר קצות החושן סימן לד ס"ק ג

והיינו טעמא דאין הגונב אחר הגנב משלם תשלומי כפל משום דכתיב וגונב מבית האיש וכדאיתא בפרק מרובה ומשום דאינו ברשותיה ע"ש דף סט, ב ואם כן לא הוי על השני תורת גזלן כלל אלא אי איתיה בעינא כיון דלא קנאו דנגזל הוי כל היכא דאיתיה כיון דלא קנאו אבל עכ"פ השני אינו גזלן ולא גנב דכיון דכבר נגנב מבית הבעלים ואינו ברשותו תו לא עבר השני משום לא תגנוב או משום לא תגזול

12. ספר קובץ שעורים ח"א - מסכת בבא קמא דף סב/ב

(ב) שם ע"ב. יצאו קרקעות וכו'. מהכא ילפינן דאין גניבה בקרקע, ולקמן קי"ז יליף מקרא אחרינא בגזילה ור"א פליג לענין גזילה, והכא בגניבה לא מצינו פלוגתא, ומבואר מזה דגניבה וגזילה לא ילפינן מהדדי, וכן הוא בתוס' לעיל י"א מירושלמי גבי אין שמין, דאיצטריכו תרי קראי לגניבה וגזילה, ולפי"ז בהא דנתמעט גונב אחר הגנב, מקרא דוגונב מבית האיש, אפילו אי נימא דהמיעוט הוא גם לענין קרן ולא לכפל גרידא, מ"מ אין זה אלא בגניבה דכתיב קרא, ולא בגזילה דליכא קרא, וזה דלא כמ"ש בקצה"ח סי' ל"ד ללמוד גזילה מגניבה, אבל קשה דא"כ בהא דילפינן מקרא דאשר גזל דשינוי קונה בגזילה, אכתי מנ"ל דקונה בגניבה, ולפי מ"ש בתוס' דשינוי שאינו חוזר, ילפינן מקרא דהן ולא שינוייהן דכתיב גבי אתנן ניהא, אבל אכתי תיקשי בשינוי החוזר מנ"ל דקונה בגניבה, דזה נלמד מקרא דאשר גזל דכתיב בגזילה, מיהו בר"פ הגזול עצים מבואר, דהא דאין שמין לגנב הוא רק אי שינוי קונה, וכיון דירושלמי יליף מקרא הא דאין שמין ממילא נלמד דשינוי קונה בגנב, עוד אפשר לומר, דכמו דאפשר ללמוד הא דשינוי קונה מאתנן, והיינו דחזינן באתנן דע"י שינוי פנים חדשות באו לכאן, ומסברא ידעינן דבכה"ג נפקע חיוב השבה, וא"כ ה"ה דאפשר ללמוד גזילה מגניבה, או איפכא אף דלכל מילי לא ילפינן להו מהדדי, מ"מ לענין שינוי אינו אלא גילוי מילתא דנעשה פנים חדשות:

13. רמב"ם יד החזקה - הלכות גניבה פרק ז

(יא) המסיג גבול רעהו והכניס מתחום חברו בתוך תחום שלו אפילו מלוא אצבע אם בחזקה עשה הרי זה גזלן ואם הסיג בסתר הרי זה גנב ואם בארץ ישראל הסיג הגבול הרי זה עובר בשני לאוין בלאו של גניבה או של גזילה ובלאו של לא תסיג גבול רעך ואין חייבין בלאו זה אלא בארץ ישראל שנ' (דברים י"ט י"ד) בנחלתך אשר תנחל: